

теля, не требует больших усилий и времени для декодирования. Рематическое содержание в данном случае представлено минимальной и максимальной температурой на схематической карте и аббревиатурой, указывающей на состояние погоды. Например, 74/58 ps означает, что температура варьируется от 74° до 58° по шкале Фаренгейта и ожидается переменная облачность (*partly cloudy*).

Анализ материала показал, что повторяемость ГСП бывает частичной. Под частичной повторяемостью понимается повторение семантического содержания ГСП в его графическом (внетекстовом) оформлении, когда каждый элемент сообщения содержит нечто новое, и именно это объясняет высокую информативность как составных частей, так и всего сообщения в целом. Например, семантическая информация ГСП *Regional Forecasts* с подзаголовками *West Coast, Rockies, North Central, South Central, Midwest, Southeast, Northeast* частично представлены графически в виде схематической карты *Today's Regional Forecast*. Идеографическая информация таблицы *Precipitation* наглядно представлена в виде красочной столбиковой гистограммы *Precipitation Trend*. Новую информацию несет только часть сигналов, и в некоторой части сообщения одна и та же информация может находить свое выражение неоднократно, что дает возможность дальнейшего сжатия (компрессии) ГСП. Абсолютный повтор, подразумевающий повторение семантического содержания ГСП в графической форме, нетипичен для информационного сообщения. Графическая форма ГСП отражает лишь самое существенное, исключая возможность абсолютного повтора семантической информации.

Повтор, по сути являясь элементом избыточности, имеет прагматико-информационную основу в ГСП, фокусируя внимание на предмете сообщения, выражая общее свойство связного текста – его единообразие, способствуя непроизвольно-му запоминанию, сохранению в долговременной памяти и повышению надежности передачи информации.

Література:

1. Арнольд И.В. Стилистика современного английского языка: (Стилистика декодирования) / И. В. Арнольд. – 3-е изд. – М.: Просвещение, 1990. – 300 с.
2. Валгина Н.С. Теория текста/Н.С. Валгина. – М.: Логос, 2003. – 173 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://vtorrent.ru> || <http://yanko.lib.ru>
3. Дридзе Т. М. Язык и социальная психология / Т. М. Дридзе. – М.: «Высшая школа», 1980. – 224 с.
4. Земан И. Познание и информация: Гносеологические проблемы кибернетики / И. Земан. – М.: Связь, 1966. – 254 с.
5. Кузнецов В. Г. Функциональные стили современного французского языка (публицистический и научный) / В. Г. Кузнецов. – М.: Высшая школа, 1991. – 160 с.
6. Куряков В.Н. Компрессия как особенность американского военного текста: (На материале боевых приказов армии США): Дис... канд. филол. наук: 10.02.04. – М., 1991. – 177 с.
7. Кухаренко В. А. Интерпретация текста / В. А. Кухаренко. – М.: Просвещение, 1988. – 192 с.
8. Селиванова Е. А. Основы лингвистической теории текста и коммуникации: Монографическое учебное пособие / Е. А. Селиванова. – К.: ЦУЛ, «Фитосоциоцентр», 2002. – 336 с.
9. Храмушина Л.М. Прагматические функции повторов в публицистическом тексте/Л.М. Храмушина//Молодой ученый. – 2013. – № 5. – С. 487–489 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.moluch.ru/archive/52/6758/
10. Corbett P. J. E. *Classical Rhetoric for the Modern Students* / P. J. E. Corbett. – N.Y.: Oxford University Press, 1998. – 584 p.
11. Maclin A. *Reference Guide to English*/A. Maclin. – Washington: US Information Agency, 1996. – 405 p.

Список источников иллюстративного материала

«The Washington Times», 1998.

УДК 81'373.2+81'42+82-1/-9

Г. А. Колосова,

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут», м. Київ

ФУНКЦІЇ ТЕКСТОТВОРЕННЯ ПОЛІТИЧНИХ ТА ВІЙСЬКОВИХ ОНІМІВ У МЕМУАРАХ ВІНСТОНА ЧЕРЧИЛЛЯ «MY EARLY LIFE»

У статті показані основні текстотвірні функції окремих груп власних назв в мемуарах Вінстона Черчилля «My Early Life». В центрі уваги автора знаходяться групи політичних та військових онімів, що складають значну частину внутрішнього текстового ономастичного мемуарного твору.

Ключові слова: мемуари, військові оніми, політичні оніми, текстотвірні функції.

THE TEXT CREATION FUNCTIONS OF SEPARATE GROUPS OF PROPER NAMES IN THE WINSTON CHURCHILL'S MEMOIRS «MY EARLY LIFE»

This article shows text creation functions of separate groups of proper names in the Winston Churchill's memoirs «My Early Life». Specificity and nature of memoirs text formation is wide and not deeply investigated question. For more effective understanding of such process we have singled out basic unit of text formation, which shows up in the text with the help of different linguistic and extralinguistic methods, performing function of coherency, filling and fastening memoirs text. The analysis of onomasticon of memoirs reveals processes that take place during formation of text as an integral object, enducing cooperation of language tools inside the intratextual space. This article highlights the role of proper names which is shown out for the deeper understanding of certain language tools functioning inside the text. The model of text formation is offered through the structural and semantic nests of different levels that allow representing integrity of unit through the exposure of separate nests cooperation. The author concentrates her attention on the groups of military and political proper names, which are significant part of inner text onomastics in memoirs. In the memoirs «My Early Life» Winston Churchill makes emphasis on the proper names variants, which depends on his personal choice and logic of the story.

Key words: memoir, political proper names, military proper names, text creation functions.

ТЕКСТОБРАЗУЮЩИЕ ФУНКЦИИ ОТДЕЛЬНЫХ ГРУПП ИМЕН СОБСТВЕННЫХ В МЕМУАРАХ ВИНСТОНА ЧЕРЧИЛЛЯ «MY EARLY LIFE»

В статье показаны основные текстообразующие функции отдельных групп имен собственных в мемуарах Винстона Черчилля «My Early Life». В центре внимания находятся группы политических и военных онимов, которые составляют значительную часть внутреннего текстового ономастичного мемуарного текста.

Ключевые слова: мемуари, политические онимы, военные онимы, текстообразующие функции.

Постановка проблеми. У мемуарах видатного політичного діяча та журналіста Вінстона Черчилля «My Early Life» представлено велику кількість онімів різних типів, що демонструють свою специфіку під час продукування мемуарів. Основною метою даної статті є визначення того чи можуть власні назви (далі ВН) у тексті передавати інформацію про носіїв власного імені; виявляти свою функцію впливу на автора; ставати окремою мікротемою, або ж бути її складовою. Оніми створюють певний образ в мемуарах, який сприймається читачем так, як це задумав автор, або через власну призму бачення подій, базуючись на своїх фонових знаннях, що визначає **актуальність** нашого дослідження.

Однією з досить чисельних груп онімів у мемуарах Вінстона Черчилля є політичні поняття, що складають 202 одиниці, та включають назви політичних течій, партій, представників політичних напрямків та ін. Для прикладу розглянемо наступний уривок тексту та спробуємо вивести основні текстотвірні функції політичних понять, що несуть у собі ідейно важливе навантаження для змісту мемуарів:

«In this case the Unionist administration was beginning to be unpopular. The Liberals had been out of office long enough for the electors to want a change. Democracy does not favour continuity. The Englishman will not, except on great occasions, be denied the indulgence of kicking out the Ministers of the Crown whoever they are and of reversing their policy whatever it is. I sailed out therefore upon an adverse tide. Moreover at that time the Conservatives were passing through the House of Commons a Tithes Bill making things a little easier for the poor clergy in the Church of England. The Nonconformists including the Wesleyans who were very influential in Lancashire could not be expected to feel much enthusiasm for this. The Radicals, quite shameless in their mockery, went so far as to describe this benevolent measure as The Clerical Doles Bill.» [2, с. 221–222].

У такому випадку можна виокремити 8 онімів, що називають собою певні політичні партії та течії: Unionist, Liberals, Democracy, Ministers of the Crown, Conservatives, Nonconformists, Wesleyans, Radicals. Виокремлюємо наступні текстотвірні функції даних ВН:

– Розкриття політичних поглядів та політичної ролі носіїв власного політичного імені. При наявності фонових знань про погляди політичних партій та течій, дана функція розкривається сама собою: фонові знання та взаємозв'язок носіїв даних політичних імен призводять до глибшого розуміння ідеї існування певних політичних організацій. Розкривається широка картина насиченості та багатосторонності політичного життя Англії часів молодості Вінстона Черчилля 1874–1904 рр. та розуміння автором цілісності та багатогранності політичного життя країни.

– Роль у житті автора та вплив на його політичні погляди. Ситуація може бути двосторонньою, і не тільки політика впливатиме на життя автора, але й автор впливатиме на політичні події. Маючи безпосереднє відношення до політики, будучи представником консерваторів, автор розуміє політичну ситуацію в країні з середини. В.Черчилль описує політичну картину детально, використовуючи назви майже всіх існуючих на той момент течій в Англії, а саме Unionist, Liberals, Democracy, Ministers of the Crown, Conservatives, Nonconformists, Wesleyans, Radicals та надаючи короткий опис позиції кожної з них на поточний період часу.

– Сприйняття адресатом інформації про носіїв політичних імен та потенційний вплив на його ставлення до вищезазначених об'єктів дійсності в контексті твору та поза ним. Сприйняття художнього тексту, що вимагає «співпереживання» читача, зумовлено індивідуальністю того, хто сприймає: рівнем його культури, його розумінням законів художньої інтерпретації, стилістичних прийомів [1, с. 23]. Поза контекстом читач може мати будь-які політичні погляди або не мати жодних. Проте, зважаючи на подану інформацію, можна зробити висновки, що автор опирається на наявність поверхневих уявлень адресата про існування різноманітних політичних течій, наводячи читача на думку про діяльність таких течій в Англії у певний проміжок часу.

– Виконання ролі мікротеми або частини мікротеми політичним онімом, або продукування власного вербального гнізда. Мікротемою даного фрагменту мемуарів є політична ситуація в Англії в певний період часу. Усі політичні оніми даного уривку є наноелементами побудови концептуальної картини всього фрагменту. Кожна ВН допомагає сконструювати ідейну структуру фрагменту твору, що породжується, базуючись на власному досвіді автора та на загальній політичній ситуації в країні, утворюючи, тим самим, наступне текстотвірне гніздо (див. рис. 1):

Рис. 1. Текстотвірне гніздо на основі політичних онімів

Важливими для побудови сюжету та чисельними за кількістю є оніми, на позначення військових посад, звань чи назв професій. Їхня кількість сягає 243 одиниці. Значний блок інформації надають назви військових частин та підрозділів, кількістю 175 одиниць. Розглянемо наступний фрагмент мемуарів «My Early Life» та визначимо текстотвірні функції онімів, що іменують військові звання та військові підрозділи:

«Those of us who already began to understand the sort of demoralisation that was going to come over War were irresistibly drawn to the conclusion that the British Army would never again take part in a European conflict. How could we, when we only had about one army corps with one Cavalry Division together with the Militia God help them and the Volunteers Hurrah!? Certainly no Jingo Lieutenant or Fire-eating Staff Officer in the Aldershot Command in 1895, even in his most sanguine moments, would have believed that our little army would again be sent to Europe. Yet there was to come a day when a Cavalry Captain Haig by name who drilled with us in the Long Valley this spring was to feel himself stunted because in a most important battle, he could marshal no more than forty British Divisions together with the First American Army Corps in all a bare six hundred thousand men and could only support them by less than 400 brigades of Artillery.» [2, с. 66–67].

Виокремлюємо 3 військові звання (Lieutenant, Staff Officer, Cavalry Captain) та 6 назв військових організацій та підрозділів (British Army, Cavalry Division, Aldershot Command, British Divisions, First American Army Corps, Artillery). ВН, що дають імена військовим званням можуть виконувати наступні функції текстотворення:

– Розкриття ролі носія власного імені в загальній військовій системі, прийнятій у певній країні, а саме в Англії. У такому випадку, коротко описується ієрархічна система військових звань в британській армії на прикладі трьох онімів з фрагменту тексту: найнижчий ступінь займає Lieutenant, потім іде Staff Officer, який є загальним поняттям та може включати в себе звання Cavalry Captain. Lieutenant та Staff Officer несуть загальну інформацію у фрагменті тексту, не супроводжуючись найменуванням конкретних осіб. Cavalry Captain несе конкретну інформацію про окрему особу, супроводжуючись антропонімом. У результаті отримуємо комплексний онім Cavalry Captain Haig, що включає такі дані: звання та ім'я носія ВН.

– Роль носія (носіїв) оніма в житті автора. Будучи офіцером та приймаючи безпосередню участь у військових кампаніях, автор використовує оніми, що іменують армійські звання, базуючись на власному досвіді та знаннях про дані реалії військового життя. В. Черчилль конкретизує один з таких онімів, додаючи до нього антропонім Haig, сповіщаючи читачів про особисте знайомство з носієм даної ВН. Автор вибирає саме ці конкретні оніми, базуючись на власному бажанні використати ті чи інші лексичні одиниці для більш ефективної передачі інформації та розкриття основної ідеї розділу «The Fourth Hussars».

– Сприйняття текстової інформації адресатом через оніми, що означають військові звання. Загальний концепт фрагменту мемуарів може бути сприйнятий читачем без наявності позатекстових знань про військову систему в Англії. Акцент робиться не на опис мілітариского строю, а на поточне положення військових сил Британії у певний момент часу. Такі оніми лише підсилюють ідею та слугують допоміжною інформацією для читача. При наявності фонових знань, адресат більш чітко усвідомлює місце кожного військового рангу в існуючій ієрархічній системі звань.

– Виконання ролі мікротеми або частини мікротеми фрагменту твору – продукування власного вербального гнізда. В попередньому пункті зазначалося, що вищеназвані оніми виступають в якості допоміжної інформації для більш чіткого опису того, що відбувається. Тобто, для довершеності концептуального змісту фрагменту такі ВН виконують роль частини мікротеми твору, не маючи можливість «нарошувати» інформацію навколо себе. Проте онім Cavalry Captain, який було приєднано до антропоніма Haig, зміг самостійно розкрити ідею частини фрагменту твору про потенційні дії капітана кавалерії Хейга в разі початку військових дій. Така ВН створює навколо себе інформаційний блок, що може автономно передавати додаткові відомості.

Отже, носії власного імені, що передають військові звання, можуть розкривати свою роль в певній військовій ієрархії. Також, автор показує роль таких носіїв ВН у своєму житті, адже, вибираючи ті чи інші оніми, письменник розкриває їх важливість для формування сюжетної лінії та для передачі своєї бачення подій. Використання військових онімів в тексті без наявності попередніх знань про них у адресата сприяє детальнішому розумінню ідеї фрагменту мемуарів. При наявності фонових знань про носіїв власних імен у читача зображується картина в творі вимальовується ще чіткіше. Більш того, носії військового імені здатні виступати мікротемою або частиною мікротеми фрагменту твору, створюючи або власне текстотвірне гніздо або виступаючи будівним матеріалом для інших текстотвірних гнізд.

У вищерозглянутому фрагменті було виокремлено 6 онімів, що іменують військові сили, військові підрозділи, роди військ та інші: British Army, Cavalry Division, Aldershot Command, British Divisions, First American Army Corps, Artillery. Загалом, вони називатимуться військовими онімами. Виокремлюємо наступні функції військових ВН:

– Розкриття ролі носія власного імені в загальній військовій системі. Дана функція співпадає з функцією, яку виконують оніми, що дають назви військовим званням. Ми розглядаємо такі ВН як в контексті так і поза ним: у контексті, з точки зору змістового наповнення; поза контекстом, з точки зору місця військового оніма в глобальній системі. Поза контекстом мемуарів, існує наступна інформація про кожну ВН: British Army – компонент військових сил Великобританії, Cavalry Division – військове об'єднання, Aldershot Command – військове об'єднання, British Divisions – компоненти британської армії, First American Army Corps – складова одиниця військових сил США, Artillery – рід сухопутних військ. У контексті мемуарів розкривається інформація наступного характеру: відображається поточна військова ситуація в Британській армії. Детальна картина створюється шляхом поєднання невеликих блоків інформації про окремі реально існуючі військові підрозділи. Контекстні та позаконтекстні дані створюють цілісну картину та передають ідею, яку задумав автор.

– Роль носія (носіїв) військового оніма в житті автора. Вінстон Черчилль був офіцером та присвятив частину свого життя служінню в армії, беручи участь у війнах. Маючи певний армійський досвід, автор оперує військовими онімами, використовуючи їх для довершення концептуальної картини фрагменту мемуарів. Вербальне наповнення текстотвірного гнізда відбувається через персональний підбір автором тих чи інших онімів, найбільш доцільних (з точки зору письменника) для розкриття адресатові певної ідеї. Окрім таких загальних понять як, наприклад, British Army, В. Черчилль використовує конкретні назви, такі як Aldershot Command або First American Army Corps, що створюють певну дворівневість ідейного змісту фрагменту: загальні оніми створюють фон повідомлення, конкретні оніми наповнюють текст необхідними деталями – свідченнями про достовірність інформації, що є позитивною стороною мемуарного тексту.

– Сприйняття текстової інформації адресатом через військові оніми. Військові оніми породжують текст, що може бути сприйнятий адресатом так, як це задумав автор, тобто, без наявності додаткових пояснень та при наявності фонових знань читача. З іншого боку, без позаконтекстної інформації адресат може не зрозуміти всіх деталей того, про що йдеться мова, проте, потенційно, може уявити більш загальну картину, описану в мемуарах. Тобто, інформація фрагменту твору може мати (загалом) такі варіанти сприйняття адресатом даних, що несуть військові оніми:

а) Текстотвірне гніздо військових онімів за відсутності фонові інформації (див. рис. 2):

Рис. 2 Текстотвірне гніздо військових онімів без фонові інформації

б) Текстотвірне гніздо військових онімів при наявності фонові інформації на прикладі однієї ВН (див. рис. 3):

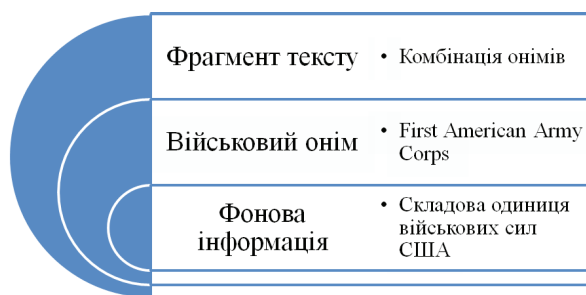

Рис. 3 Текстотвірне гніздо військових онімів із фоновою інформацією

Очевидним є те, що текстотвірне гніздо б) є більшим за розміром, адже воно містить додаткові дані, які детальніше описують картину того, що автор намагається показати в своїх мемуарах. Гніздо може розширюватись як за наявності фонових знань у адресата, так і за допомогою додаткових авторських пояснень.

– Виконання ролі мікротеми або частини мікротеми фрагменту твору – продукування власного вербального гнізда. Як було зазначено вище, мікротемою даного фрагменту твору є поточна ситуація в Британії з точки зору її військового положення. Військові оніми виступають базовим будівним матеріалом для текстотвірного гнізда, яке в свою чергу, розкриває концепт-ідею даного фрагменту мемуарів. Опущення військових онімів призводить до втрати ключової суті того, що висловлює автор. Інформація буде загальною та не матиме конкретного доказового зв'язку з текстом мемуарів.

Таким чином, внутрішній текстовий ономастикон певних фрагментів мемуарів продукується шляхом включення в текстотвірне гніздо мікротеми певних політичних та військових ВН, що дають фонові знання та наповнюють текст новим змістом, розкриваючи політичні погляди та політичні ролі носіїв власних імен, а також описуючи компоненти в армійській ієрархії. З точки зору адресата, картина, яка розкривається через текстотвірне гніздо ділиться на два варіанти: без наявності фонові інформації та з використанням фонових знань. Загалом, військові та політичні оніми виступають будівним матеріалом для тематичного текстотвірного гнізда, що, в свою чергу, допомагає уникати абстрактизації тематичного фрагменту та стимулює розкриття ідеї того, про що іде мова.

Література:

1. Базилевич Н. В. Дискурс рефлексії політичного лідера в лінгвокогнітивному ракурсі (на матеріалі історико-мемуарних творів В. Черчилля): дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.04. / Н. В. Базилевич. – Херсон, 2015. – 269 с.

Джерела ілюстративного матеріалу

2. Churchill Winston S. My early life: a Roving Commission / Churchill Winston S. – NY: Charles Scribner's Sons, 1930. – 434 p.

УДК 801.8: 81'42: 81'221: 81'374.73

М. М. Копчак,

Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів

ЛІНГВОКОМУНІКАТИВНИЙ АСПЕКТ МОВЛЕННЕВОГО ЕТИКЕТУ ПРИВІТАННЯ

У статті розкрито сутність мовленнєвого етикету привітання, окреслено лінгвальний статус його одиниць у наявних мовознавчих розвідках, висвітлено основні стратегії й тактики ввічливості, вербалізовані за допомогою привітальних висловлень, проілюстровано їх лінгвістичну реалізацію у синергії сучасного британського тексту та дискурсу.

Ключові слова: етикет, привітання, стратегія, тактика, ввічливість.

LINGUO-COMMUNICATIVE ASPECT OF GREETING SPEECH ETIQUETTE

The article explores the essence of speech etiquette of greeting in the communicative aspect as an important part of the communicative competence necessary for being a member of any speech community. Lingual status of greeting formulae in the existing linguistic studies has been outlined and the key strategies and tactics of politeness, as verbalized by greeting expressions in the synergy of contemporary British text and discourse, have been highlighted. It has been revealed that greeting situation functions as illocutionary act aimed at complying with the etiquette norms and establishing initial contact for further verbal interaction. The choice of appropriate greeting expressions is regulated by the communicative situation which includes «who» – «to whom» – «when» – «where» parameters, defining the relationship between the participants of verbal interaction and determining selection of appropriate units in the context. Compliance with the rules of speech etiquette in contact-initiating situations according to its parametric model demonstrates speakers' awareness of linguistic and social interaction norms. Communicative and pragmatic specificity of greeting speech etiquette is stipulated by the cooperation principle and politeness strategies where greeting expressions are verbalized in the variety of tactics, namely those of regressive action, expressing satisfaction, appreciation, praise, compliment, flattery, friendly ridicule.

Key words: etiquette, greeting, strategy, tactic, politeness.

ЛИНГВОКОМУНИКАТИВНЫЙ АСПЕКТ РЕЧЕВОГО ЭТИКЕТА ПРИВЕТСТВИЯ

В статье раскрыта сущность речевого этикета приветствия, обозначен лингвальный статус его единиц в имеющихся языковедческих исследованиях, освещены основные стратегии и тактики вежливости, вербализованные с помощью высказываний приветствия, проиллюстрировано их лингвистическую реализацию в синергии современного британского текста и дискурса.

Ключевые слова: этикет, приветствие, стратегия, тактика, вежливость.

У світовій та вітчизняній лінгвістичних парадигмах сьогодення спостерігається значне зростання інтересу до дослідження прототипових моделей побудови та інтерпретації текстових складових англійськомовного дискурсу, що ви-